

Veldbiologische Werken

Ecologisch onderzoek en advies

Rapport

Ecologisch onderzoek naar Amfibieën, Marters, Roofvogel, Uil, Vleermuizen, planlocatie Zwarthoofd 5 te Etten-Leur 2021

d.d. 31 oktober 2021

Naar aanleiding van uw opdracht voor aanvullend onderzoek naar Amfibieën, Marters, Roofvogel, Uil, Vleermuizen binnen en in de nabijheid van de planlocatie:

Zwarthoofd 5 te Etten-Leur

geven wij u hierbij de bevindingen van de aanvullende onderzoeken.

Uitgangspunt

Aanleiding voor het aanvullend onderzoek vormt de conclusie uit de Quicksan Wet natuurbescherming opgesteld door Econsultancy, met referentienummer: 14701.001, d.d. 26 februari 2021.

De initiatiefnemer is voornemens tot uitbreiding van de werklocatie en het omvormen van het plangebied.

Gebiedsbeschrijving

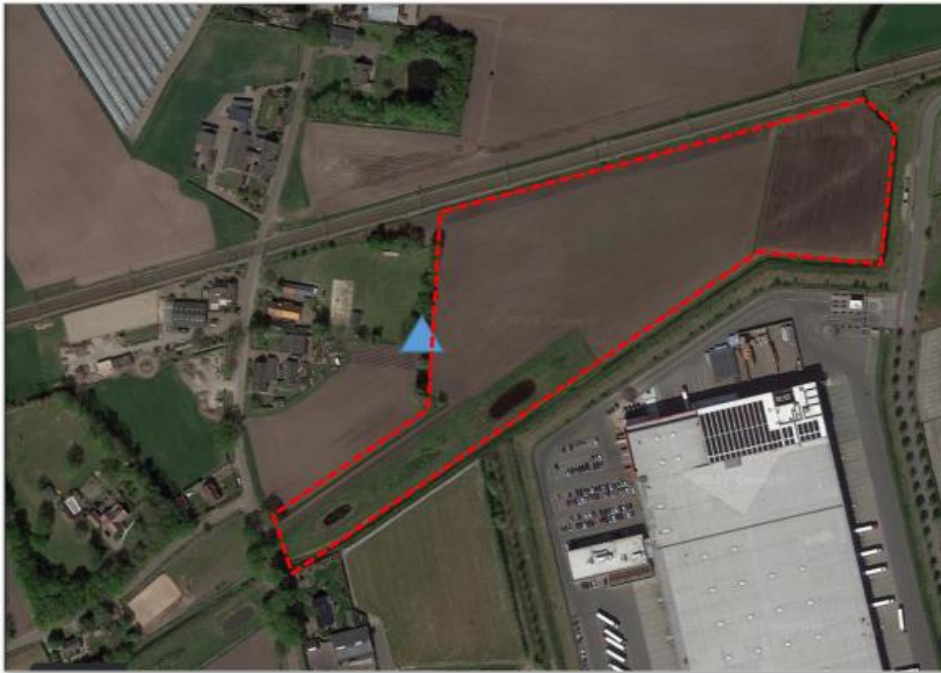
Kaart 1: Planlocatie Zwarthoofd 5 (rode stippellijn - maisakker met groen omlijnd de ecologische verbindingszone) en huidige werklocatie/distributiecentrum (geel) te Etten-Leur

De initiatiefnemer (Kaart 1) is voornemens tot uitbreiding van de huidige werklocatie/distributiecentrum en daarmee schaalvergroting te realiseren welke naar het noorden van de huidige werklocatie plaatsvindt. Binnen de uitbreidingslocatie bevindt zich een ecologische verbindingszone, welke zal worden omgelegd naar het noorden van de planlocatie.

De planlocatie is in het zomerseizoen in gebruik geweest als landbouwgrond (Maisakker) en is daartoe in april 2021 geploegd, geëgd en ingezaaid.

Eind oktober is de mais geoogst. Een klein deel van de planlocatie bestaat uit een vrij recent aangelegde ecologische verbindingszone met kruidenrijk grasland en twee poelen in beheer van Staatsbosbeheer. Langs de zuidzijde en oostzijde van het plangebied ligt thans de Kibbelvaart. Deze is ter plekken laaggelegen met steile taluds (met ruigtevegetatie), ondiep en zonder oeverzones.

Roofvogels en Uilen

Kaart 4: Locatie oud, vervallen nest

Kaart 4: Locatie nest

Door de, tijdens het veldonderzoek van de quickscan, geconstateerde aanwezigheid van een oud, vervallen nest (Kaart 4 - blauwe driehoek) was niet met zekerheid vast te stellen of dit nest van Zwarte kraai is geweest of dat Buizerd, dan wel andere roofvogels of uilen, dit oude nest aan de rand van de planlocatie nog in gebruik hebben. Onderzoek naar Buizerd/Roofvogel moest dit uitwijzen.

In de nestperiode maart tot en met mei (en aanvullend tot september) heeft veldonderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van Buizerd/Roofvogels/Uilen. In acht veldonderzoeken (4 overdag, 4 's avonds/'s nachts) is het plangebied onderzocht op aanwezigheid van Buizerd/Roofvogel/Uilen. Bij dit onderzoek zijn alle bomen binnen en grenzend aan het plangebied gecontroleerd op nesten en aanwezigheid van Buizerd/Roofvogels/Uilen. Ook is de omgeving onderzocht op aanwezigheid van deze.

Gebruik van het oude, vervallen nest is niet vastgesteld. Binnen en direct nabij het plangebied zijn geen vaste nest-, rust of verblijfplaatsen van Buizerd/Roofvogels/Uilen aangetroffen.

Tijdens de veldonderzoeken zijn alleen Buizerd en Torenvalk waargenomen. Buizerd is uitsluitend hoog baltsend, thermiekend waargenomen en daarmee niet te associëren met gebruik van de planlocatie.

Een Buizerdhorst aangetroffen in de bomen ten noorden van de planlocatie (ten noorden spoorlijn) op ca. 540 m. van het plangebied. Daarmee kan Buizerd het plangebied als foerageergebied gebruiken. Buizerd is tijdens de veldonderzoeken boven de planlocatie baltsend en thermiekend waargenomen. Maar vloog telkens naar het noorden weg richting de daar aanwezige Buizerdhorst. Gedurende de onderzoeken naar is Torenvalk foeragerend binnen en nabij de planlocatie

Kaart 5: Waarnemingen foeragerende Torenvalk

waargenomen. Deze waarnemingen werden gedaan in het voorjaar na groundbewerking van de akker. Binnen of nabij de planlocatie zijn geen nesten van Torenvalk aangetroffen

Ransuil is eenmalig 's nachts waargenomen in de maand juni. In de maand juni is Ransuil ten noordwesten van de planlocatie waargenomen. Binnen het plangebied (o.a. bij hekpalen, bomenrijen en solitaire bomen) zijn geen braakballen, uitwerpselen of prooiresten gevonden. Steenuil is niet waargenomen binnen of nabij het plangebied. Uit bronnenonderzoek blijkt wel dat Steenuil op grotere afstand van het plangebied voorkomt (ca. 2 – km.). Kerkuil is in de zomerperiode (begin juli) 'avonds eenmalig overvliegend waargenomen Er zijn geen nest-, rust of verblijfsplaatsen van Kerkuil binnen of nabij het plangebied aanwezig of bekend (bronnenonderzoek). Met de voorgenomen plannen is het redelijkerwijs niet aannemelijk dat leefgebied van Buizerd/Roofvogels/Uilen wordt geschaad. Een ontheffing Wet natuurbescherming t.a.v. Buizerd/Roofvogels/Uilen is niet aan de orde.

Huismussen

Bij de boerderij ten noordwesten van het plangebied (buiten plangebied) zijn Huismussen waargenomen (Kaart 6 - blauwe stip). Binnen het plangebied wordt slechts incidenteel door Huismussen gefoerageerd. De waargenomen Huismussen blijven dus geconcentreerd aanwezig bij de boerderij. De daar aanwezig struweelrand (met Hondсроos) wordt gebruikt als slaappleats/clusterplaats). Deze locatie ligt buiten het plangebied. Met de voorgenomen plannen is het redelijkerwijs niet aannemelijk dat leefgebied van Huismussen wordt geschaad. Een ontheffing Wet natuurbescherming t.a.v. Huismussen is niet aan de orde.

Kaart 6: Waarnemingen Huismussen

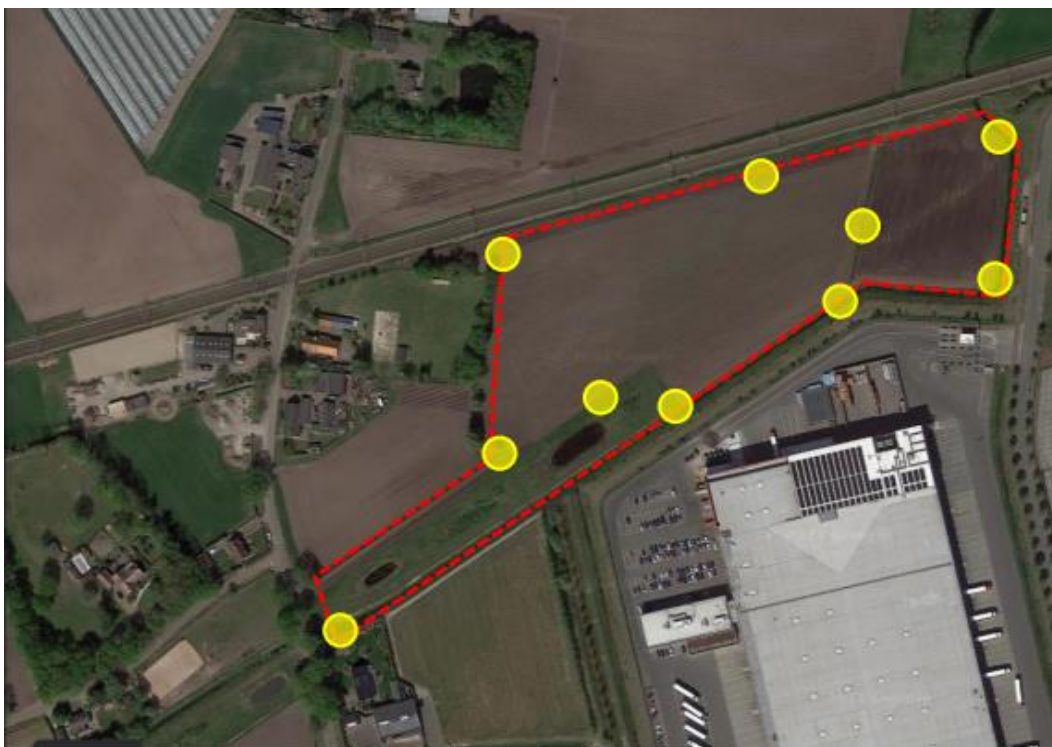
Marterachtigen

Gedurende de in de 'Handreiking (kleine) marters voor de soortenbescherming' voorgestelde onderzoeksperiode van maart tot en met september hebben op verschillende geschikte locaties binnen het plangebied onderzoeksmaterialen voor onderzoek naar marters opgesteld gestaan (Kaart 7 - gele stippen).

De materialen sporenbuis, nestkast, marterbox en jingles welke waren voorzien van lokstof en/of andere aantrekkelijke voedingsstoffen voor marters, zoals ei. Bij deze onderzoeksmaterialen zijn wildcamera's geplaatst.

Bij de opgestelde materialen zijn geen sporen van marterachtigen aangetroffen. Op wildcamera's is slechts eenmalig (april 2021) Steenmarter vastgelegd in houtsingel nabij de boerderij aan de westzijde van het plangebied. Behalve deze waarneming zijn geen verdere waarnemingen (incl. sporen, uitwerpselen, prooi-resten) van marterachtigen gedaan.

Hoewel het spoortalud geschikt kan zijn voor (kleine) marterachtigen, in verband met de aanwezigheid van schuilplaatsen, de vele prooidieren en de aanwezigheid van Konijnenholen, zijn daar geen waarnemingen van marterachtigen gedaan.

Kaart 7: Locaties van onderzoeksmateriaal Marterachtigen

De gehele planlocatie is gedurende de onderzoeksperiode onderzocht op sporen, prooi-resten en uitwerpselen van marterachtigen. Er zijn geen sporen e.d. van marterachtigen aangetroffen. Wel bleken geregeld Huiskatten vastgelegd te zijn op beelden wildcamera's.

Deze Huiskatten werden vooral waargenomen langs de randen van het plangebied en dan met name geconcentreerd bij de bomenrij aan de westzijde van het plangebied nabij de daar aanwezige boerderij.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat het plangebied (incl. randzones) geen leefgebied vormen voor marterachtigen. Van frequent gebruik en/of schuil-/verblijfsplaatsen bleek geen sprake. Het is redelijkerwijs uitgesloten dat marterachtigen door de voorgenomen plannen wordt geschaad. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

NB Met de geplande inrichting van het plangebied zal de ecologische verbindingszone worden verlegd en worden gesitueerd langs de spoorlijn. In potentie zal hiermee het leefgebied voor marterachtigen in kwantiteit en kwaliteit toenemen. Met deze nieuwe inrichting zal de ecologische verbindingszone beter aansluiten op de Kibbelvaart en een betere functie als corridor vervullen dan in de huidige situatie.

Amfibieën – Alpenwatersalamander

Onderzoek naar Alpenwatersalamander heeft plaatsgevonden door de twee poelen en sloot binnen de planlocatie te bemonsteren met behulp van de e-DNA methode. De naastgelegen Kibbelvaart is bemonsterd met schepnet (RAVON).

Kaart 8: Bemonsterde poelen en te dempen sloot (in rood aangegeven met monsterpuntnr.)

In geen van de binnen het plangebied genomen monsters is Alpenwatersalamander aangetroffen. Analyse van de genomen monsters is uitgevoerd door Datura gevestigd te Wageningen. Analyse-rapport met referentienummer RA2021043, opgesteld d.d. 19-6-2021. In de poel met code 24686 is Bastaardkikker met larven aangetroffen (niet via e-DNA onderzoek).

In de naastgelegen Kibbelvaart zijn geen salamanders aangetroffen. Hier werd uitsluitend Bastaardkikker en Tiendoornige stekelbaars aangetroffen.

Tabel 1. Resultaten van eDNA analyse.

Sample nummer	Type monster	Doelsoort	Aantal positieve replica's	Doelsoort	Aantal positieve replica's
24664	Waterfiltratie	Alpenwatersalamander	0/12		
24686	Waterfiltratie	Alpenwatersalamander	0/12		
24665	Waterfiltratie	Alpenwatersalamander	0/12		

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de poelen en tussenliggende sloot in het plangebied geen leefgebied vormen voor Alpenwatersalamander. Ook in aangrenzende Kibbelvaart ontbreekt Alpenwatersalamander. Een ontheffing Wet natuurbescherming t.a.v. Alpenwatersalamander is niet aan de orde.

Vleermuizen

Volgens de Verspreidingsatlas NDFD kunnen de volgende soorten vleermuizen worden aangetroffen op / en rond deze planlocatie.

Laatvlieger	Rosse vleermuis
Meervleermuis	Ruige dwergvleermuis
Watervleermuis	Gewone dwergvleermuis
Baardvleermuis	

Methode van onderzoek

De methode van onderzoek naar Vleermuizen wordt nauwkeuring omschreven in de Kennisdocumenten van BIJ12 en het Vleermuisprotocol 2021. Deze documenten gelden als standaardwerk voor het uitvoeren van onderzoek naar Vleermuizen. Aan de hand van deze documenten zijn de veldonderzoeken ingepland en uitgevoerd. Voor onderzoek naar Vleermuizen is specialistische apparatuur nodig, daarin is voorzien door gebruik te maken van de Petterson D240, de Batlogger C, Anabat Swift en de ultrasoon microfoon M500, e.a.

Aanpak

De planlocatie wordt voor het uitvoeren van het vlieg- en foerageerroute onderzoek vier maal bezocht. De uitvraag van de initiatiefnemer, gebaseerd op de bevindingen in de rapportage van de Quicksan Wet natuurbescherming opgesteld door Econsultancy, is om met name het bomenpad langs de Kibbelvaart aan de zuidzijde van de planlocatie te onderzoeken op het functioneel gebruik door vleermuizen tijdens het vliegen en foerageren. Voor dit onderzoek zijn vier bezoeken aan de planlocatie gebracht bij goede weersomstandigheden en is de route op twee verschillende punten binnen het traject onderzocht. Daarbij is op twee verschillende punten het aantal waarnemingen geregistreerd van Vleermuizen.

Onderzoeksdata

Overzicht bezoekdata en uren vleermuisonderzoek 2021
Planlocatie Zwarthoofd te Etten-Leur

Datum	Tijd	Functionaliteit							Weer		
		Kraamverblijf	Zomerverblijf	Balt-/Paarverblijf	Vlieg- en foerageerroute	Klein winterverblijf	Massa winterverblijf	Middernachtzwermgedrag	Wind	Neerslag	Temperatuur
13-5-2021	20.30-23.30								2	0	17
17-6-2021	21.45-00.15								2	0	24
10-7-2021	21.45-00.30								1	0	18
14-8-2021	20.45-23.45								2	0	18

Waarnemingen

Waargenomen tijdens de veldonderzoeken 2021 de volgende soorten:

- ✓ Gewone dwergvleermuis
- ✓ Gewone grootoorvleermuis
- ✓ Laatvlieger

Resultaten vlieg- en foerageerroute onderzoek

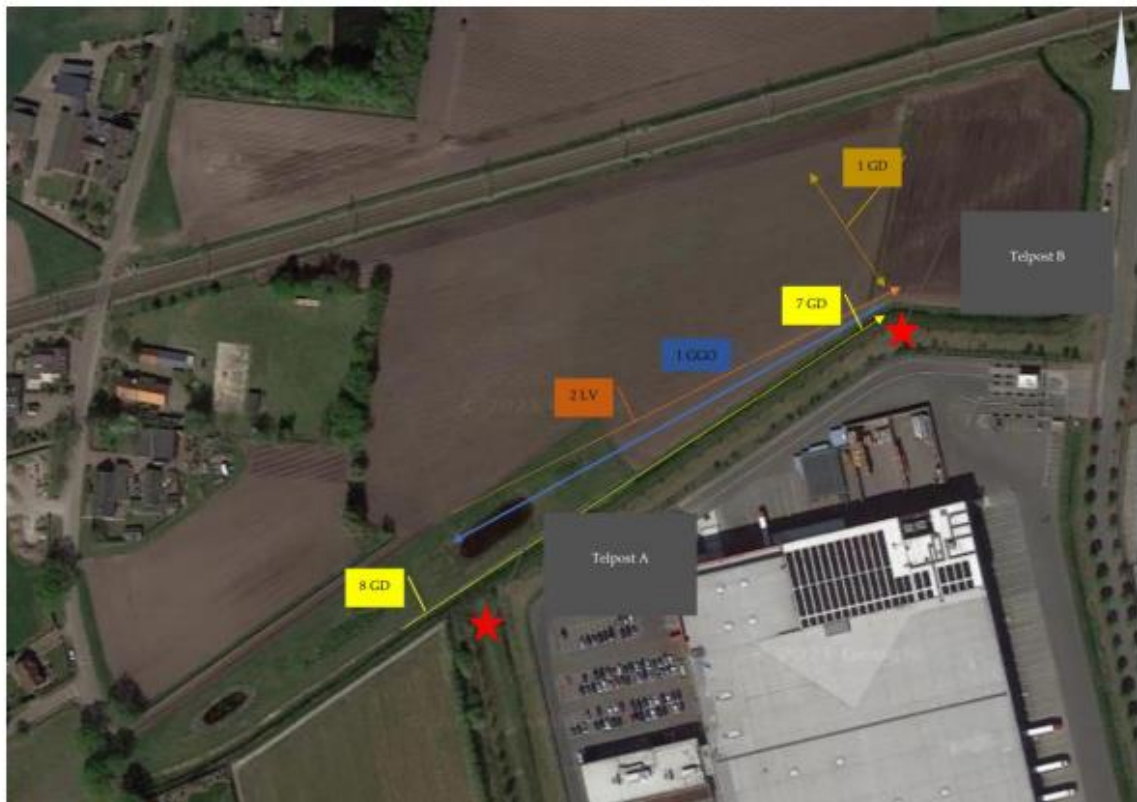
Functionaliteit	Aanwezig/ Niet aanwezig	Gebruik door soort
1 ^{ste} onderzoek Vliegroute	Aanwezig	Gewone dwergvleermuis
1 ^{ste} onderzoek Foerageerroute	Aanwezig	Gewone dwergvleermuis
2 ^{de} onderzoek Vliegroute	Aanwezig	Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis
2 ^{de} onderzoek Foerageerroute	Aanwezig	Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis
3 ^{de} onderzoek Vliegroute	Aanwezig	Gewone dwergvleermuis
3 ^{de} onderzoek Foerageerroute	Aanwezig	Gewone dwergvleermuis
4 ^{de} onderzoek Vliegroute	Aanwezig	Gewone dwergvleermuis Laatvlieger
4 ^{de} onderzoek Foerageerroute	Aanwezig	Gewone dwergvleermuis

De bomenrij langs de Kibbelvaart bestaat uit jonge knotwilgen. In deze bomen zijn geen holten, kieren of spleten aanwezig die kunnen dienen als verblijfsplaats voor vleermuizen. Boombewonende vleermuissoorten zijn niet aangetroffen.

Waarnemingen

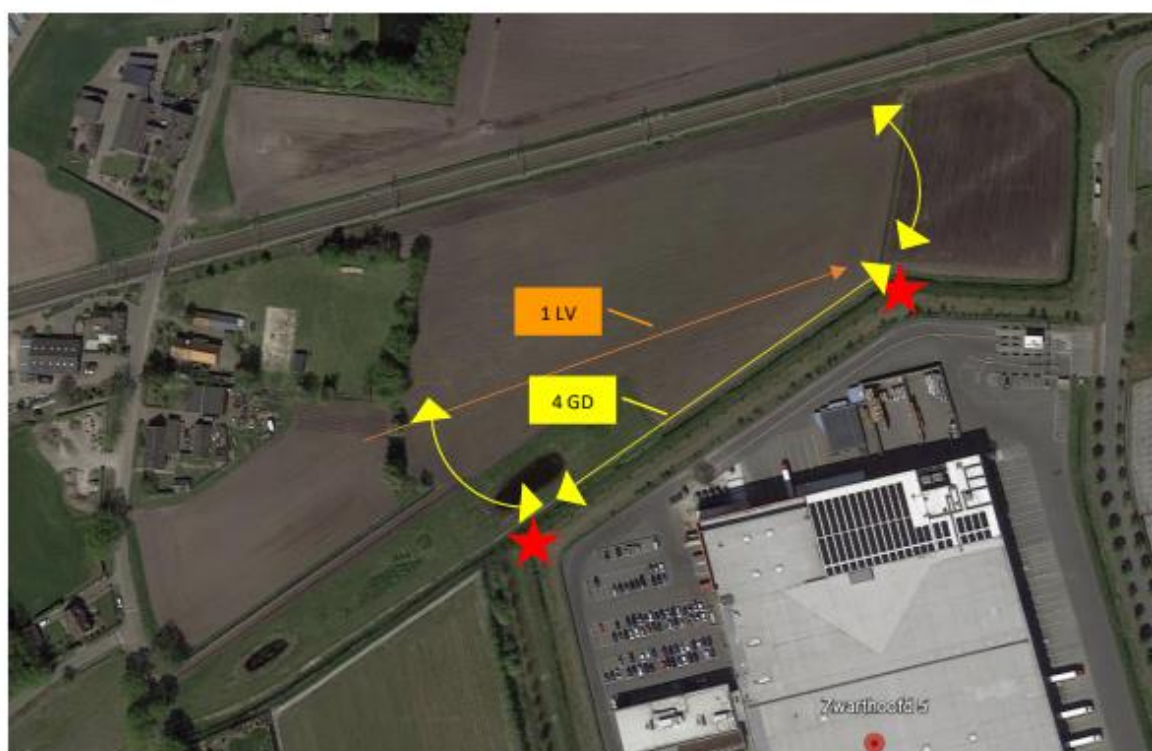
Waarnemingen Vlieg- en foerageroute onderzoek 13 mei 2021

Waarnemingen Vlieg- en foerageroute onderzoek 17 juni 2021

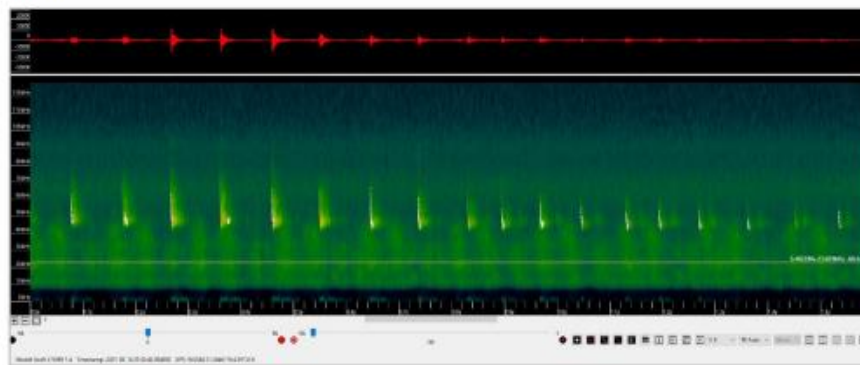

Waarnemingen Vlieg- en foerageerroute onderzoek 10 juli 2021

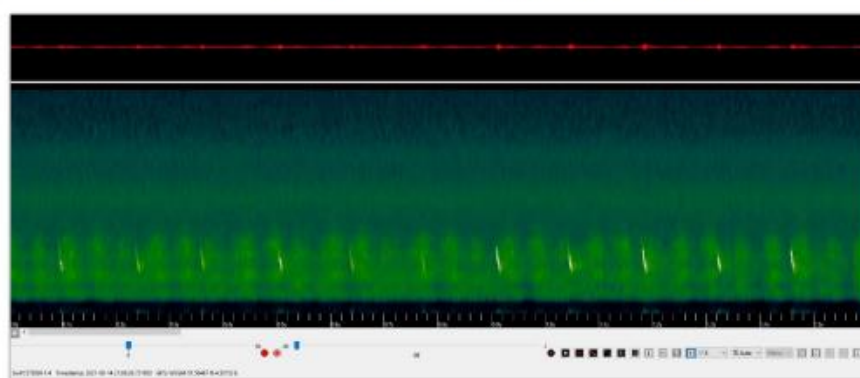

Waarnemingen Vlieg- en foerageerroute onderzoek 14 augustus 2021

Sonogrammen

Sonogram passerende Gewone dwergvleermuis inclusief sprinkhanen

Sonogram passerende Laatvlieger inclusief sprinkhanen

Opmerkingen

Tijdens de veldonderzoeken werd geconstateerd dat er thans op de huidige werklocatie verlichting aanwezig is die breed uitstraalt naar de omgeving, incl. de bomenrij langs de Kibbelvaart. De bomenrij met vastgestelde vlieg- en foerageerroute wordt daarmee in de huidige situatie over het gehele traject aangelicht. Vleermuizen zijn dan ook waargenomen langs de noordzijde van de bomenrij enigszins buiten de verlichte zone (op ca. 10 – 20 m. afstand van de bomenrij) gebruikmakend van het talud langs de Kibbelvaart voor oriëntatie echolocatie. De bomenrij is daarmee niet op korte afstand in gebruik als vlieg- of foerageerroute (dus niet geschikt voor oriëntatie door echolocatie).

Foto: zicht naar het westen op het aangelicht bomenrij met rechts de bomen/knotwilgen en het talud naar de Kibbelvaart (buiten beeld).

Conclusie en aanbevelingen

De bomenrij aan de zuidzijde van het plangebied wordt gebruikt als vlieg- en foerageerroute door vleermuizen. Aantasting van deze vlieg- en foerageerroute is redelijkerwijs aannemelijk bij verwezenlijking van de voorgenomen plannen. Deze aantasting van vlieg- en foerageerroute kan voorkomen worden om bij inrichting van het plangebied eerst zorg te dragen voor aanleg van alternatieve / nieuwe vliegroute langs en door de nieuw in te richten ecologische verbindingszone langs spoorlijn. Door in deze ecologische verbindingszone opgaande bomen te planten op een regelmatige afstand (minder dan 20 meter afstand tussen de bomen) kan bij voorbaat nieuwe vlieg- en foerageerroute gecreëerd worden.

Bij uitvoering van werkzaamheden rekening gehouden te worden met aanwezigheid van vlieg- en foerageerroute door vleermuizen. Plan werkzaamheden buiten de actieve periode van vleermuizen (1/2 oktober t/m 1/2 april).

Vermijdt verstorende lichtbronnen. Werk bij daglicht of plaats bouwverlichting dusdanig dat er geen lichtuitstraling is naar de omgeving.

Met deze werkwijze en maatregelen is het redelijkerwijs niet aannemelijk dat vlieg- en foerageerroutes worden aangetast. Een ontheffing Wet natuurbescherming is dan niet van toepassing.

Overigen

Vrijgestelde soorten Noord-Brabant

Een aantal soorten zijn in de Provincie Noord-Brabant vrijgesteld op het gebied van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, bestendig beheer of onderhoud en bestendig gebruikt

- 1 In afwijking van het bepaalde in artikel 3.10, eerste lid, van de Wet natuurbescherming gelden de in dat lid opgenomen verboden niet voor de soorten, genoemd in bijlage L bij deze verordening, mits het gaat om handelingen die worden verricht in verband met:
- a de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde;
 - b bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - c bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - d bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
 - e bestendig gebruik.

Het gaat hier om de volgende soorten:

- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Meerkikker
- Middelste groen kikker (of Bastaardkikker)
- Aardmuis
- Bosmuis
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Haas
- Huisspitsmuis
- Konijn
- Ondergrondse woelmuis
- Ree
- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Wild zwijn
- Woelrat

In bijlage 1 vindt u een uitgebreide uitleg over de Wet natuurbescherming.

Binnen de planlocatie komen de volgende beschermde soorten voor welke voor ruimtelijke inrichting vrijgestelde soorten zijn binnen de Provincie Noord-Brabant. Dit zijn Haas, Konijn, Egel, Ree en Vos. Voor deze soorten geldt Zorgplicht.

Mocht u vragen hebben, neemt u dan gerust contact op met de heer Coen Knotters, 06- 20431422.

Met vriendelijke groet,

Veldbiologische Werken, Coen Knotters